

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Justitie en Veiligheid
mr. F. van Oosten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

www.rechtspraak.nl

datum 10 september 2025
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
onderwerp Advies Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit
vergoedingen rechtsbijstand 2000 en het Besluit toevoeging
mediation

Geachte heer Van Oosten,

Bij brief van 29 augustus 2025, verzocht uw voorganger de Raad voor de rechtspraak (hierna: de 'Raad') advies uit te brengen inzake het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en het Besluit toevoeging mediation (hierna: het 'Ontwerpbesluit').

HET ONTWERPBESLUIT

Het Ontwerpbesluit strekt tot aanpassing, overeenkomstig een aantal aanbevelingen van de Commissie Evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand II (hierna: de 'Commissie-Van der Meer II')¹, van de vergoedingen voor rechtsbijstandverleners en mediators die werkzaam zijn in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand op grond van de Wet op de rechtsbijstand (hierna: de 'Wrb').

Rechtsbijstandverleners en mediators die werkzaam zijn in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand zullen voortaan als gevolg van dit Ontwerpbesluit in de meeste gevallen hogere vergoedingen voor hun werkzaamheden ontvangen, die beter aansluiten bij de daadwerkelijke tijdsbesteding. Daarnaast wordt het voor de Raad voor Rechtsbijstand mogelijk om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van de voorschotregeling. Voor startende advocaten wordt het mogelijk om een aparte voorschotregeling te treffen. Met het Ontwerpbesluit wordt voorts een wijziging doorgevoerd waardoor gerechtsdeurwaarders ook een vergoeding van rijkswege kunnen ontvangen indien zij ambtshandelingen hebben moeten verrichten voor een rechtzoekende die Wrb-gerechtigd is, maar aan wie een zogenoemde inkomensverklaring is afgegeven.

¹ Commissie Evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand II, 'Veranderde tijden', 3 maart 2025.

Raad voor de
rechtspraak

datum 10 september 2025
pagina 2 van 5

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.²

ADVIES

Opmerking vooraf

Gelet op de zeer korte adviestermin van twee weken is de Raad helaas onvoldoende in de gelegenheid gesteld om op een betekenisvolle manier invulling te geven aan zijn wettelijke adviestaak gehoord de gerechten. Door het krappe tijdsplan is er onvoldoende gelegenheid geweest voor een grondige analyse van het Ontwerpbesluit, en ziet de Raad zich genoodzaakt om het advies te beperken tot een aantal in het oog springende punten. Gelet hierop sluit de Raad niet uit dat bepaalde knelpunten in de uitvoering van dit Ontwerpbesluit nu buiten beeld blijven. Mede ook vanwege de krappe adviestermin kan de Raad op dit moment ook geen raming maken van de werklastgevolgen.

Toegang tot het recht en tot de rechter

De Raad stelt voorop dat de toegang tot het recht en tot de rechter nimmer afhankelijk mogen zijn van de financiële draagkracht van rechtzoekenden. Een adequate vergoeding van rechtsbijstandverleners werkzaam binnen het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand is van groot belang voor de kwaliteit van die bijstand en voor de toegang tot het recht en tot de rechter voor minder draagkrachtige rechtzoekenden. In zaken waarin de tussenkomst van een advocaat gewenst en/of zelfs verplicht is, is een beroep kunnen doen op adequate gefinancierde rechtsbijstand voor minder draagkrachtigen dan ook een noodzakelijke voorwaarde voor toegang tot het recht en tot de rechter.

Ook voor mediation naast rechtspraak en voor mediation in strafzaken geldt dat een adequate vergoeding voor mediators van groot belang is voor de kwaliteit van mediation.

Het Ontwerpbesluit heeft tot doel om de vergoedingen van advocaten en mediators werkzaam binnen het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand meer in overeenstemming te brengen met de daadwerkelijke tijdsbesteding. Door een hogere vergoeding zullen rechtsbijstandsverleners mogelijk meer geneigd zijn om zaken van Wrb-gerechtigden aan te nemen, en worden Wrb-gerechtigden mogelijk eerder geholpen bij het aanbrengen van zaken bij de rechter. Daarmee wordt de toegang tot het recht en tot de rechter van financieel minder draagkrachtigen vergroot.

Nu de toegang tot het recht en tot de rechter van financieel minder draagkrachtigen met het Besluit wordt vergroot, onderschrijft de Raad de algemene strekking van het Besluit.

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenoemde wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 10 september 2025
pagina 3 van 5

I. Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000

Naar aanleiding van de voorgestelde wijzigingen van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000, constateert de Raad dat de Commissie-Van der Meer II ook een kantoortoeslag heeft aanbevolen voor sociaal advocaten die in kantoorverband werkzaam zijn. Hiermee kan een verdere terugloop van het aantal sociaal advocaten worden tegengegaan en nieuwe advocaten worden aangetrokken. Ook kan een kantoortoeslag bevorderlijk zijn voor een gezonde en toekomstbestendige bedrijfsvoering van dergelijke kantoorverbanden.

De Raad constateert dat in het Ontwerpbesluit geen opvolging lijkt te worden gegeven aan deze aanbeveling van de Commissie-Van der Meer II. De Raad vraagt zich af op welke termijn deze aanbeveling wordt opgepakt en in welke vorm.

II. Besluit toevoeging mediation

De voorgestelde wijzigingen van het Besluit toevoeging mediation (hierna: 'Btm') roepen bij de Raad de volgende vragen op.

Mediations in strafzaken

Het Ontwerpbesluit lijkt enkel te gelden voor mediators die werkzaam zijn in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand. In verband hiermee vraagt de Raad zich af hoe de voorgestelde wijzigingen zich verhouden tot mediations in strafzaken.

Mediators die werken voor mediation in strafzaken staan ingeschreven bij de Raad voor Rechtsbijstand. Echter, de mediations in strafzaken worden op een andere manier bekostigd, dus is er geen sprake van een toevoeging. In de artikelsgewijze toelichting bij het gewijzigde artikel 9 Btm is te lezen dat het, bij het toekennen van een vergoeding voor reistijd en reiskosten in geval van een mediationverwijzing van de Rechtspraak waarbij een verplichte locatie is opgenomen, uitsluitend gaat om mediation op toevoegingsbasis. Moet de Raad hieruit concluderen dat er voor mediation in strafzaken geen reiskosten en reistijd- vergoeding zal zijn? Of wordt dit in een andere regeling opgenomen?

Mediations in strafzaken zijn per definitie zaken waarvoor de mediators verplicht moeten reizen naar een aangewezen locatie om de mediation te laten plaatsvinden. De Raad acht het dan ook wenselijk dat de vergoeding van reistijd en reiskosten ook voor mediations in strafzaken gelden. Overigens verkeerde de Raad in de veronderstelling dat de vergoeding van reistijd en reiskosten ook voor mediations in strafzaken zou gaan gelden.

'Verplichte locatie' in een mediationverwijzing

In de artikelsgewijze toelichting bij het gewijzigde artikel 9 Bpm is de volgende zin opgenomen: *'Zoals toegelicht in paragraaf 2.4 van het algemene deel van deze toelichting, beveelt de commissie-Van der Meer II in aanbeveling 17 aan om in geval van een mediationverwijzing van de Rechtspraak waarbij een verplichte locatie is opgenomen, een vergoeding voor reistijd en reiskosten toe te kennen.*

De Raad merkt op dat de zinsnede 'in geval van een mediationverwijzing van de Rechtspraak waarbij een verplichte locatie is opgenomen, een vergoeding voor reistijd en reiskosten toe te kennen', niet

Raad voor de
rechtspraak

datum 10 september 2025
pagina 4 van 5

zonder meer uitvoerbaar is voor de Rechtspraak. Deze tekst sluit niet aan bij de praktijk zoals die nu bestaat en behoeft aandacht in verband met de complexiteit van de uitvoering hiervan.

Op dit moment wordt geen verplichte locatie opgenomen in een mediationverwijzing. Maatwerk is immers van belang bij het bepalen van de locatie van de mediation. De mediationfunctionaris bekijkt met de partijen welke locatie het meest geschikt/gewenst is voor/door de rechtszoekenden: de mediationkamer van het gerecht of het kantoor van de mediator. De mediationfunctionaris kan daarbij alle relevante factoren (is de ruimte op korte termijn beschikbaar, is het in verband met de veiligheid van partijen/mediator van belang dat het binnen het gerechtsgebouw plaatsvindt, hoe ver moeten partijen reizen in verband met de kosten die zij moeten maken, enz.) mee laten wegen.

In het geval van piketmediation is de mediator aanwezig op het gerecht, echter het is dan afwachten of er een verwijzing zal plaatsvinden, dus ook deze locatie is niet in de verwijzing opgenomen.

Zoals hierboven aangegeven, geldt voor mediation in strafzaken overigens wel de verplichte locatie.

Uitvoering van de uitbetaling van reis- en reistijdskosten

Ten aanzien van de uitvoering van het Ontwerpbesluit vraagt de Raad zich onder meer af hoe wordt voorzien in de uitvoering van de uitbetaling van de reis- en reistijdskosten. Op welke manier weet de Raad voor Rechtsbijstand dat er reiskosten zijn gemaakt? Heeft dit systeemgevolgen en zo ja, enkel aan de kant van de Raad voor Rechtsbijstand of mogelijk ook voor de Rechtspraak? En hoe wordt er omgegaan met deze reiskosten als bij een mediation sprake is van één betalende partij en één partij die aan de mediation deelneemt op basis van een toevoeging?

De Raad acht het wenselijk dat verheldering wordt geboden op deze punten.

Mogelijke toename van het gebruik van de mediationkamers binnen de gerechten

Het Ontwerpbesluit zou mogelijk een toename van het gebruik van de mediationkamers op de gerechten kunnen betekenen. De Raad merkt op dat deze ruimtes onder de zeggenschap van het gerechtsbestuur vallen en ook voor andere legitieme doeleinden worden gebruikt dan mediation. Daarnaast merkt de Raad op dat het niet altijd in het belang is van de rechtszoekende om de mediation in het gerecht te laten plaatsvinden. Soms kiezen partijen juist voor een mediationkantoor bij hen in de buurt (ook vanwege reiskosten).

Van belang lijkt daarom dat er geen verplichting volgt om de mediation in de mediationkamer van het gerecht te laten plaatsvinden (met uitzondering van mediation in strafzaken en in het geval van piketmediation).

Uitgangspunt van mediation binnen het eigen arrondissement

Tegen de achtergrond van de vergoeding van reistijd en reiskosten, brengt de Raad voorts graag onder de aandacht het algemene uitgangspunt dat mediators in hun eigen arrondissement mediaten. Mediations in een ander arrondissement dienen de uitzondering te blijven (bijvoorbeeld als een specialist noodzakelijk is).

Raad voor de
rechtspraak

datum 10 september 2025
pagina 5 van 5

In het licht hiervan acht de Raad het van belang dat de reden voor een mediation buiten het eigen arrondissement van de mediator goed gemotiveerd wordt. Dit geldt des te meer als de reiskosten en reistijd vergoed worden.

Belang van een voortvarende invoering

Tot slot spreekt de Raad de hoop uit dat de met dit Ontwerpbesluit beoogde verhoging van de vergoedingen van sociaal advocaten en mediators met voortvarendheid wordt ingevoerd. Dit geldt te meer nu adviesorganen met het oog op een snelle invoering binnen een verkorte termijn advies hebben moeten uitbrengen.

WERKLAST

Door een hogere vergoeding zullen rechtsbijstandsverleners wellicht meer geneigd zijn om zaken van Wrb-gerechtigden aan te nemen, en worden Wrb-gerechtigden mogelijk eerder geholpen bij het aanbrengen van zaken bij de rechter. Het Ontwerpbesluit zal daarom mogelijk leiden tot een toename van het beroep op de rechter. Mede ook vanwege de krappe adviestermijn kunnen de werklastgevolgen voor de Rechtspraak op dit moment echter niet worden gekwantificeerd.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak kan zich (op hoofdlijnen) verenigen met de strekking van het Ontwerpbesluit en spreekt daarvoor zijn waardering uit. De Raad heeft op het eerste gezicht geen zwaarwegende bezwaren tegen het Ontwerpbesluit, maar plaatst hierbij wel de kanttekening dat hij door het krappe tijdsplan beperkt in de gelegenheid is gesteld om het Ontwerpbesluit grondig te analyseren. De Raad geeft u in overweging om het Ontwerpbesluit op een aantal in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Ontwerpbesluit op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het uiteindelijke Besluit, stelt de Raad het op prijs als hij geïnformeerd wordt over de plaatsing van de definitieve tekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,

Henk Naves
Voorzitter Raad voor de rechtspraak